TIL KLUBLARI ASOSIDA CHET TILINI O‘QITISHNING SAMARALI USULLARI

Norboyeva Firuza Rahmatullayevna,
Toshkent Perfect universiteti,gumanitar fanlar kafedrasi mudiri,p.f.n.,dotsent.

Annotatsiya: Mazkur maqolada chet tilini o‘qitishda til klublarining o‘rni, ularning pedagogik va psixologik asoslari, shuningdek, o‘quv jarayonidagi samaradorligi tahlil qilinadi. Til klublari orqali kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish, o‘quvchilarning motivatsiyasini oshirish hamda amaliy nutq ko‘nikmalarini shakllantirish masalalari ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot davomida zamonaviy metodik yondashuvlar asosida til klublarining samarali tashkil etish yo‘llari ham yoritilgan.

Kalit so‘zlar:chet tili, til klubi, kommunikativ kompetensiya, interaktiv metodlar, motivatsiya, o‘qitish metodikasi, nutq ko‘nikmalari, informal ta’lim.

Annotation. This article analyzes the role of language clubs in foreign language teaching, their pedagogical and psychological foundations, as well as their effectiveness in the educational process. It examines the development of communicative competence through language clubs, increasing learners’ motivation, and the formation of practical speaking skills. The study also highlights ways of effectively organizing language clubs based on modern methodological approaches.

Keywords: foreign language, language club, communicative competence, interactive methods, motivation, teaching methodology, speaking skills, informal education.

Globallashuv jarayonlari jadallashgan hozirgi davrda chet tillarini o‘rganish zaruriyati tobora ortib bormoqda. “Respublikada chet tillarini o‘qitish sifatini oshirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish, shuningdek, o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish orqali ularni global ta’lim va mehnat bozoriga tayyorlash muhim vazifa hisoblanadi[1]”. Bugungi kunda an’anaviy dars mashg‘ulotlari bilan bir qatorda, o‘quvchilarning tilni amaliy jihatdan o‘zlashtirishiga xizmat qiluvchi qo‘shimcha ta’lim shakllari ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shunday shakllardan biri – til klublaridir.

Til klublari – bu o‘quvchilarning erkin muloqot asosida til o‘rganishiga xizmat qiluvchi, rasmiy bo‘lmagan ta’lim muhiti hisoblanadi. Ular nafaqat bilimni mustahkamlash, balki real kommunikativ vaziyatlarda tilni qo‘llash imkonini yaratadi.

Til klublari o‘quv jarayonining muhim tarkibiy qismi sifatida quyidagi xususiyatlarga ega:

- erkin va norasmiy muhit;
- kommunikativ yo‘naltirilgan faoliyat;
- ishtirokchilarning faol ishtiroki;

hamda madaniyatlararo muloqot imkoniyati beradi.

Til klublari orqali o‘quvchilar o‘z bilimlarini amaliyotda qo‘llash, xatolardan qo‘rqmasdan gapirish va nutq faoliyatini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

[1] O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil, 19-maydagi 312-son qarori.

Til klublarining pedagogik asoslarini tahlil qilish uchun til klublarini quyidagi pedagogik yondashuvlarga tayangan holda o’rganish mumkin:

1. Kommunikativ yondashuv. Bu yondashuvga ko‘ra, til o‘rganishning asosiy maqsadi – muloqot qilish qobiliyatini shakllantirishdir. Til klublarida aynan real kommunikativ vaziyatlar yaratiladi.
2. Faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuv. O‘quvchilar turli rolli o‘yinlar, munozaralar va loyihalarda ishtirok etib, faol o‘rganadilar.
3. Shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim.Til klublari har bir o‘quvchining individual ehtiyojlari va qiziqishlarini hisobga olgan holda tashkil etiladi.

Til klublari orqali til o’rganishda quyidagi psixologik omillar muhim rol o‘ynaydi. Til klublari quyidagi jihatlar orqali ijobiy ta’sir ko‘rsatadi:

- Motivatsiyani oshiradi – o‘quvchilar erkin muhitda o‘zlarini qulay his qiladilar.
- Qo‘rquvni kamaytiradi – xato qilishdan qo‘rqish kamayadi.
- Ijtimoiy faollikni rivojlantiradi – jamoada ishlash ko‘nikmasi shakllanadi.

Til klublari tashkil etilishiga ko‘ra bir necha turga bo‘linadi:

1. Akademik til klublari – ta’lim muassasalari qoshida tashkil etiladi
2. Onlayn til klublari – internet orqali olib boriladi
3. Madaniy til klublari – til bilan birga madaniyat ham o‘rgatiladi
4. Professional yo‘naltirilgan klublar – ma’lum soha uchun til o‘rganishga qaratilgan

Shuningdek, til klublarining samaradorligi nima bilan belgiladi?, degan savol tug’iladi. Til klublari quyidagi natijalarga erishishda muhim rol o‘ynaydi:

1)nutq ko‘nikmalarining rivojlanishi
2)lug‘at boyligining ortishi
3)tinglab tushunish qobiliyatining yaxshilanishi
4)o‘ziga ishonchning oshishi

Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, til klublarida muntazam ishtirok etgan o‘quvchilar an’anaviy darslarga nisbatan tezroq va samaraliroq o‘zlashtiradilar.

Til klubini samarali tashkil etish uchun quyidagi jihatlarga e’tibor qaratish zarur:

1. Maqsadni aniqlash. Har bir klub aniq maqsad asosida tashkil etilishi kerak (masalan, speaking club).
2. Faoliyat shakllari quyidagicha:

-munozaralar;
-debatlar;
-rolli o‘yinlar.
- prezentatsiyalar

3. Moderator roli. O‘qituvchi yoki moderator yo‘naltiruvchi vazifani bajaradi, lekin asosiy faoliyat o‘quvchilarga beriladi.
4. Mavzular tanlovi. Qiziqarli va dolzarb mavzular tanlanishi lozim.

Til klublari faoliyatida quyidagi muammolar uchrashi mumkin:

-ishtirokchilarning passivligi;
- til darajasining turlicha bo‘lishi;
- resurslar yetishmasligi.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun differensial yondashuv, kichik guruhlarda ishlash va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish tavsiya etiladi.

Xulosa sifatida aytish mumkinki, til klublari chet tilini o‘qitishda muhim innovatsion vosita hisoblanadi. Ular o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish, motivatsiyasini oshirish va amaliy ko‘nikmalarini mustahkamlashda katta ahamiyatga ega. Shuning uchun til klublarini ta’lim tizimiga keng joriy etish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Chet tillarni o‘rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 312-son qarori, 2021-yil 19-may.– Toshkent, 2021.
2. Пассов Е.И. Коммуникативная методика обучения иностранному языку. – М.: Просвещение, 1991..
3.Richards J.C., Rodgers T.S. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge: Cambridge University Press, 2014.
4.Harmer J. How to Teach English. – London: Pearson Education Limited, 2007.
5.Brown H.D. Principles of Language Learning and Teaching. – New York: Pearson Education, 2007.
6.Scrivener J. Learning Teaching. – Oxford: Macmillan Education, 2011.
7.Nunan D. Language Teaching Methodology. – London: Prentice Hall, 1991.
8.Ur P. A. Course in Language Teaching. – Cambridge: Cambridge University Press, 2012.